نکاتی نسبت به چاپ جدید تفسیر تبیان

آقا چاپ آل البیت مجمع البیان را آورده‌اند. زحمت کشیده‌اند و شروع به چاپ آن کرده‌اند. خیلی زحمت کشیده شده تا تفسیر به این صورت در بیاید. بنا‌ء هم نیست آدم تا چشمش به چیزی افتاد زود بگوید. اما در فضای مباحثات طلبگی مقصود اینرا گرفتن از کتاب نیست. مقصود این است که مثلاً اگر به صفحه‌ای اشتباهاً آدرس داده شده، در چاپ بعدی تصحیح شود. مثلاً حدیث خصال را دیدم که صفحه اش طبق آدرس نیست. آدم می‌رود و می‌بیند که آن جا نیست. شما که زحمت کشیدی کتاب را به‌خاطر کلمه «املح» آوردی، «هذا الوجه اصلح» ضبط کرده‌اند. مطابق تبیان هم هست. اما در نسخه‌های خطی «املح» هم هست، حداقل در پاورقی اشاره‌ای می‌شد. چون آنها نسخه‌های خطی متعددی داشته‌اند. یک اشاره می‌شد که در برخی از نسخه‌ها «املح» آمده. حال شاید آنها «املح» را «اصلح» خوانده‌اند. ولی بعید بود. در نسخه معلوم بود که نمی‌توان «اصلح» خواند.

آن چه که الآن خوب است این است: در مقدمه وقتی راجع به جناب طبرسی صحبت می‌کنند، قبل از اینکه صحبت کنند عنوانی دارند به نام «علم القرائات». صفحه چهل و پنجم مقدمه. خب ایشان مطلبی گفته‌اند که از کتاب علوم القرآن عند المفسرین برداشته‌اند. البته آن هم برای خودشان نیست، یک مؤسسه‌ای چاپ کرده است. عبارت از جای دیگر است. خب این خوب است. این چیزی که ایشان در علم القرائات در اینجا آورده‌اند خوب است. خیلی صاف گفته‌اند: «وهو العلم ... و السبب فی اختلاف القرائات وهو ان الصحابه قد اختلف اخذهم عن رسول الله صلی‌الله‌علیه‌وآله فمنهم من اخذ القرآن عنه بحرف واحد و منه من اخذه بحرفین». این خوب است. یعنی ما صحابه ای داشته‌ایم که دقیقاً خودش دو اقرا‌ء داشت. همان حرف علامه طباطبائی در مهر تابان است.«و منهم من زاد ثم تفرقوا فی البلدان علی هذه الحاله فاختلف اخذ التابعین عنهم و اخذ تابع التابعین عن التابعین و هلم جرا حتی وصل الامر علی هذا النحو الی ائمة القرا‌ء المشهورین الذین تخصصوا و انعطفوا للقرائات». این را در مقدمه مجمع برای اصل علم القرائات آورده‌اند که خوب است.

بعد هم نکته ی خوبی در شرح حال صاحب مجمع می‌فرمایند: در صفحه ۶۳ مقدمه؛ «منهج العلامة الطبرسی فی القرائات: یعتبر علم القرائات من اقدم العلوم القرآنیه... منهج الشیخ الطبرسی هو بیان وجوه القرائه و الحجه علیه». تعبیر خیلی خوبی است. منهج علامه طبرسی ذکر قرائت و حجت بر آن است. «و یبقی محافظا»؛ مرحوم طبرسی از اول تا آخر «یبقی محافظا علی دیدنه من عدم الترجیح عند ذکر الادله و الحجج»؛ چون مبنای ایشان این است که قرائات را می‌گویند، می‌گویند دلیل این این است و دلیل آن آن است. اما اینکه این بهتر است یا دیگری بهتر است، بهتر ندارد. همه آنها قرائات متواتره است، بهتر ندارد، ترجیح ندارد. نکته ی خوبی است که در اینجا می‌فرمایند و همینطور هم هست. یعنی مرحوم طبرسی نمی‌گویند این غلط است و آن درست است و این بهتر است و ... . کما اینکه خیلی از تفاسیر این کار را می‌کنند اما ایشان در مجمع این کار را نمی‌کند. «دیدنه من عدم الترجیح عند ذکر الادله و الحجج»؛ احتجاج را می‌آورند اما ترجیح را نه.

«و اما بالنسبه الی تواتر القرائات یقول... و یری ان القرائه سنه متبعه فلایجوز اتباعها الا بروایه و دلیل یقبلها. اما القرائات الشاذه فهو یذکر سند الروایه احیانا و یبیّن الاحتجاج علیها حیث یذکر کثیرا». چیزی که می‌خواستم عرض کنم این بود: « و من شروط صحه القرائه ان تکون موافقه للمصحف المتداوله و الذی کتب فی زمن الخلیفه الثالث»؛ ایشان می‌گویند شرط

اعتبار نزد علامه طبرسی این است که موافق مصحف باشد. میخواستم این را بگویم که ایشان دلیلی میآورند که درست خلاف حرف ایشان را نتیجه میدهد. میگویند «مثلاً فی تفسیر آیة عشرین من سورة آل عمران قال حذف عاصم و حمزة و الکسائی الیاء من «من اتبعن» اجتزائا بالکثرة و اتباعا للمصحف». خب همان جا مرحوم طبرسی میگویند اینها اتباعا للمصحف اندختهاند «و قرأ الباقون بالیاء». ایشان میگویند مرحوم طبرسی شرط مصحف را اتباع از مصحف میدانند. درحالیکه مرحوم طبرسی نمیگویند که شرطش این است، بلکه میگویند اینها اتباعا للمصحف اندختهاند و وجه قرائت این است. عدهای دیگر نیاندختهاند علی الاصل. من نمیدانم در اینجا چطور شده. اینها باید تذکر داده شود زیبنده کتابی که به این صورت چاپ میشود نیست، باید در چاپ های بعدی تصحیح شود.

بازبینی #2
ایجاد شده 16 آوریل 2024 13:24:12 توسط ... .
به روزرسانی شده 23 مه 2024 12:30:31 توسط ... .